

Debreceni Ítéltábla

Gf.IV.30.286/2021/7.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Balogh Róbert ügyvéd (FÉL CÍME) által képviselt FELPERES NEVE „felszámolás alatt” (FELPERES CÍME) felperesnek -, a Dr. Szőke Mihály Ügyvédi Iroda (FÉL CÍME, ügyintéző: dr. Szőke Mihály ügyvéd) által képviselt ALPERES NEVE (ALPERES CÍME) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 2021. november 15-én meghozott 1.G.40.048/2021/35. számú ítélete ellen a felperes részéről 37. sorszámon előterjesztett fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban az alulírott napon meghozta, a 2022. április 20-án megtartott határozathirdetésen pedig kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 600 000 (Hatszázezer) forint másodfokú perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak – a székhelye szerinti adó- és vámigazgatóság felhívásában megjelölt módon, határidőben és számlára – 2 500 000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 2 400 000 forint perköltséget, az állam javára pedig 1 479 000 forint eljárási illetéket.

[2] Az ítélete indokolásában megállapított tényállás szerint a felperes gazdasági társaságnak a 2017. július 12-i alapításakor L.M. és J.D. voltak a tagjai. J.D. tagsági viszonya 2019. március 1-jével megszűnt, ugyanakkor ezen időponttól kezdődően a felperes tagja lett Jné K.J., akinek J.D. a mostohagyermeké.

[3] L.M. tagsági jogviszonya 2019. augusztus 30-án megszűnt, így ezen időponttól kezdődően a felperes egyedüli tagja Jné K.J..

[4] A felperes vezető tisztségviselője 2019. szeptember 30-ig L.M. volt, ezen időponttól kezdődően pedig Jné K.J. a felperes cégjegyzékbe bejegyzett ügyvezetője.

[5] 2019. augusztus 2-án a peres felek között „Tartozáselismerő nyilatkozat és jelzálogjogot alapító szerződés” megnevezésű szerződés (a továbbiakban: Szerződés) jött létre, amelyet a felperes részéről L.M., az alperes részéről pedig J.D. ügyvezető írt alá. A Szerződés I. pontjában a felperes elismerte, hogy az alperes felé – az alperestől korábban kapott kölcsönök alapján – az okirat aláírásának napján összesen 121 867 000 forint kölcsöntartozása áll fenn,

egyidejűleg vállalta, hogy a tartozását legkésőbb 2019. szeptember 30-ig visszafizeti az alperesnek.

[6] A Szerződés II. pontjában a szerződő felek az alperes 121 867 000 forint összegű kölcsönkövetelése és járulécai biztosítékaként egyetemleges jelzálogjogot alapítottak a felperes tulajdonát képező NY-i I., II., III. és IV. hrsz.-ú ingatlanokra. A Szerződés alapján az egyetemleges jelzálogjog az alperes javára a megjelölt ingatlanokra az ingatlan-nyilvántartásba 2019. augusztus 6-án bejegyzésre került.

[7] Ugyancsak 2019. augusztus 2-án L.M. mint eladó, valamint J.D. mint vevő között üzletrész átruházási szerződés jött létre, amellyel L.M. a felperes gazdasági társaságban meglévő – 1 500 000 forint névértékű – üzletrészt 27 647 000 forint vételárért eladta J.D.-nak. A szerződés 4. pontjában a felek rögzítették, hogy a felperes másik magánszemély tagját (Jné K.J.) elővásárlási jog illeti meg, továbbá, hogy a társasági szerződés 9.3. pontja alapján az üzletrész átruházásához a taggyűlés beleegyezése szükséges.

[8] E szerződés 7.1. pontjának második bekezdésében foglaltak szerint az eladó kijelentette továbbá, hogy a főkönyvi kivonatban szereplő tárgyi eszközök a társaság kizárólagos tulajdonát képezik, azok vonatkozásában harmadik személynek nem áll fenn olyan joga vagy követelése, amely alapján a társaság az eszközök tulajdonjogát elveszítheti. Ennek kapcsán az eladó külön is kijelentette, hogy a felperes tulajdonát képező NY-i II., I., IV. és III. hrsz.-ú ingatlanok vonatkozásában sem adásvételi szerződés, sem adásvételi előszerződés, sem egyéb olyan jellegű megállapodás nem került aláírásra, amellyel az ingatlanok tulajdonjogát a felperes átruházta volna, vagy a tulajdonjog átruházására kötelezettséget vállalt volna.

[9] J.D. – a jogi képviselője útján – a 2019. augusztus 9-én keltezett levelében az üzletrész adásvételi szerződésben rögzített elővásárlási jogára hivatkozással nyilatkozattételre hívta fel Jné K.J.-t, aki a felhívásra akként nyilatkozott, hogy élni kíván az elővásárlási jogával.

[10] A felperes 2019. augusztus 28-án taggyűlést tartott és azon meghozta – egyebek mellett – a 3/2009. (VIII.28.) számú Taggyűlési határozatot, amely a következőket tartalmazta:

„A Társaság a Társasági szerződés 9.3. pontja szerint hozzájárul az üzletrész külső harmadik személy részére történő átruházásához, de a Társaság tagja, Jné K.J. bejelentette, hogy él az elővásárlási jogával, így a mai napon megvásárolta a L.M. üzletrészt 27 647 000 forint vételár mellett, melyet Jné K.J. kettő banki munkanapon fizet meg készpénzben az Eladó (L.M.) részére”.

[11] Ugyanezen a taggyűlésen elfogadásra került a 2/2019. (VIII.28.) Taggyűlési határozat is, amely a következőket tartalmazta:

„A Társaság akként határozott, hogy a dr. R.L. ügyvéd által 2019. augusztus 2. napján készített Tartozáselismerő nyilatkozatban foglalt, mindösszesen 121 867 000 forint összegű tartozás visszafizetését akár részben, akár egészben az ügyvezető csak a Taggyűlés hozzájárulásával teheti meg a Társaság pénzforgalmi számláján, és a házi pénztárában lévő mindenkorin pénzeszközeiből”.

[12] A felperes a Szerződés I. részében elismert tartozását felszólítás ellenére nem fizette meg az alperesnek. Ezért az alperes felszámolási eljárást kezdeményezett a felperessel szemben, amelynek eredményeként a Nyíregyházi Törvényszék 2021. április 20-i kezdő időponttal elrendelte a felperes felszámolását.

[13] A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében a Szerződés semmisségének a megállapítását kérte elsődlegesen arra hivatkozással, hogy az sérti „A Polgári Törvénykönyvről” szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:188. §-ának (2)

bekezdésébe foglalt rendelkezést figyelemmel arra, hogy a Szerződést az alperes képviselőjében aláíró J.D. közeli hozzátartozója a felperes egyik tagjának (Jné K.J.-nak), ezért a Ptk. hivatkozott szabálya alapján a Szerződés megkötésének jóváhagyása a taggyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozott volna.

[14] Másodlagosan pedig a Ptk. 6:96. §-a alapján, arra hivatkozással kérte a Szerződés semmisségének a megállapítását, hogy az nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Ennek indokaként pedig arra hivatkozott, hogy a Szerződés megkötésével azonos napon a felperes ügyvezetője, L.M. üzletrész átruházási szerződést kötött az alperes egyik tagjával és ügyvezetőjével, J.D.-dal, amelyben számára magas összegű vételárt kötöttek ki. Állítása szerint L.M. e magas vételár elérése, illetve megszerzése érdekében ismerte el az alperes egyébként összecszerűségében vitatott követelését és járult hozzá a felperes tulajdonában lévő ingatlanok megterheléséhez. L.M.-nak ez a magatartása azonban – állítása szerint – nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, mivel az ellentétben állt a felperes érdekeivel, az számára minden tekintetben hátrányos volt, hiszen abban egy összecszerűségében vitatott követelés megfizetésére vállalt feltétlen kötelezettséget igen rövid határidővel. A felperes állítása szerint J.D. „gyakorlatilag megvette L.M.-t az üzletrész adásvételi szerződésen keresztül, aki cserébe kilátástalan helyzetbe hozta azt a céget, amelynek érdekében ügyvezetőként el kellett volna járnia”. Ez a magatartás pedig – álláspontja szerint – ellentétes az általános társadalmi normákkal, tehát nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

[15] Az eredeti állapot helyreállítása körében a felperes a Szerződés tárgyát képező ingatlanokra bejegyzett jelzálogjogok törlését is kérte a keresetében.

[16] Az alperes a felperes teljes keresetének az elutasítását kérte. Az elsődleges kereseti kérelem tekintetében arra hivatkozott, hogy a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdése a perbeli esetre nem alkalmazható, mivel J.D. nem a saját nevében eljárva, hanem az alperes képviselőjében kötötte meg a felperes által kifogásolt szerződést, márpedig a Ptk. hivatkozott rendelkezése az érintett társaság és egy magánszemély közötti szerződés megkötésének esetére vonatkozik. Az elsődleges kereseti kérelemmel összefüggésben hivatkozott továbbá arra, hogy a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés megsértéséhez a jogszabály nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét, ezért a Szerződés semmissége ezen a jogcímen, emiatt sem lenne megállapítható.

[17] A felperes másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben vitatta, hogy a jóerkölcsbe ütközés megállapításának a bírósági gyakorlatban kidolgozott feltételei az adott esetben fennállnának.

[18] Az elsőfokú bíróság a felperes mindkét jogcímen előterjesztett keresetét megalapozatlannak találta. Az elsődleges kereseti kérelem tekintetében megállapította, hogy a perbeli esetben a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdése szerinti tényállás nem áll fenn, figyelemmel arra, hogy a közeli hozzátartozói minőség a Ptk. 8:1. §-a (1) bekezdésének 1. pontja alapján természetes személyhez kötődő fogalmat takar. A természetes személyhez kötődő hozzátartozói minőség pedig nem terjeszthető ki arra az esetre, amikor a közeli hozzátartozó nem a saját, hanem az általa képviselt jogi személy javára vagy terhére tesz valamilyen nyilatkozatot. Megállapította továbbá, hogy mivel a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdése megsértéséhez a jogszabály nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét, a taggyűlés jóváhagyásának elmaradása egyébként sem eredményezné a Szerződés érvénytelenségét, figyelemmel a Ptk. 6:95. §-ában foglaltakra.

[19] A felperes másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben a jóerkölcsbe ütközés fogalmának a bírói gyakorlat által kialakított objektivizált tartalmára hivatkozással megállapította, hogy nem tekinthető jóerkölcsbe ütközőnek a gazdasági társaság ügyvezetőjének azon magatartása, amely szerint a tagsági viszonnal összefüggő üzletrésze átruházását megelőzően másik társasággal szemben fennálló tartozással kapcsolatban egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozatot tesz, illetve az abban foglalt követelés biztosítására a jogosulttal egyetemleges jelzálogjogot biztosító szerződést köt.

[20] Ezzel összefüggésben utalt arra, hogy az üzletrész átruházási szerződés 7.1. pontja – figyelemmel a Ptk. 5:86. §-ának (1) és (2) bekezdésében, valamint az 5:93. §-ában foglaltakra – valós adatokat tartalmazott a felperes vagyoni helyzetéről. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint azonban ennek egyébként sem volt szerepe a perben, mivel a vevőnek (Jné K.J.) egyébként is elég idő állt a rendelkezésére az elővásárlási jogával kapcsolatos döntés meghozatalára, figyelemmel arra is, hogy 2019. március 1-je után – a felperes tagjaként – bármikor lehetősége lett volna megismerni a felperes vagyoni helyzetét.

[21] Nem értett egyet az elsőfokú bíróság a felperesnek azzal a jogi érvelésével, amely szerint a kereseti kérelem elbírálása körében a bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy a kölcsönszerződések alapján a felperesnek pontosan milyen összegű tartozása állt fenn az alperessel szemben. Ezzel kapcsolatosan ugyanis a felperes határozott kereseti kérelmet nem terjesztett elő, az a hivatkozása pedig, hogy „amennyiben a bíróság szükségesnek látja” vonja a vizsgálódása körébe a kölcsönszerződések összegszerűségének a vizsgálatát, a tényállítások, illetve az érvényesíteni kívánt jog közötti összefüggés levezetése körében nem volt értelmezhető. Emiatt az elsőfokú bíróság mellőzte a felperes lefoglalt könyvelési iratainak, valamint a kölcsönszerződésekkel kapcsolatos iratok beszerzésére vonatkozó felperesi bizonyítási indítványok teljesítését.

[22] Ugyancsak mellőzte az elsőfokú bíróság a felperesnek Jné K.J., valamint dr. H.L. tanúként történő meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványának a teljesítését, amit azzal indokolt, hogy a jóerkölcsbe ütközés vizsgálatánál az általános erkölcsi közfelfogásnak kell jelentőséget tulajdonítani, nem pedig annak, hogy az adott magatartást a felperes tagja, illetve annak jogi képviselője miként ítéli meg.

[23] A perköltség viselésére vonatkozó döntése indokolása körében az elsőfokú bíróság egyrészt utalt arra, hogy a jelen esetben a per tárgyának értéke – a keresetben előterjesztett két önálló igényre tekintettel – 243 734 000 forint volt. Megállapította továbbá, hogy a felperes a perfelvétel lezárását követően is jogosult volt a perköltség felszámítására vonatkozó nyilatkozatát megváltoztatni és az általa korábban csatolt ügyvédi megbízási szerződésben foglaltaktól eltérően, „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) alapján felszámítani a jogi képviseletével felmerült perköltségét. Ezért az elsőfokú bíróság a felperesnek ügyvédi munkadíj címén járó perköltség összegét az Ükr. 3. §-ának (1)-(2) bekezdései és a 3. §-ának (6) bekezdése alapján 2 400 000 forintban határozta meg.

[24] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak a keresetében foglaltak szerinti megváltoztatását kérte. A másodlagos fellebbezési kérelme pedig arra irányult, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtassa meg, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség összegét „jelentősen mérsékelje”.

[25] Az elsődleges kereseti kérelmével összefüggésben a felperes a fellebbezésében is fenntartotta azt az állítását, hogy a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezést

alkalmazni kell a felek között létrejött Szerződésre. A szavak általánosan elfogadott jelentése szerint ugyanis a szerződést az köti meg, aki az okiratot aláírásával akár a saját nevében, akár képviselőként ellátja. Ebből követően pedig az adott esetben sem indokolt különbséget tenni aközött, hogy a felperes J.D.-al mint magánszeméllyel, vagy J.D.-al mint az alperes ügyvezetőjével és egyik tagjával kötött szerződést.

[26] A felperes állítása szerint tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:95. §-ába foglalt rendelkezést is. A felperes véleménye szerint ugyanis a hivatkozott rendelkezés helyes értelmezése az, hogy amennyiben a jogszabály a megsértéséhez más jogkövetkezményt nem állapít meg, úgy a fő szabály szerinti jogkövetkezmény a semmisség. Ennek az állításának az alátámasztására hivatkozott a BDT2014. 3232., a BH1998. 239. számú eseti döntésekre, valamint a Fővárosi Ítéltábla Gf.40.281/2016/9. számú határozatára.

[27] A másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben a felperes mindenekelőtt azt sértelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a keresete megalapozott elbírálásához szükséges bizonyítást nem folytatta le, amelyre tekintettel a fellebbezésében azt kérte, hogy az elmulasztott releváns bizonyítást az ítéltábla folytassa le a másodfokú eljárásában.

[28] A másodlagos kereseti kérelmére vonatkozó döntés érdemi részével összefüggésben előadta, hogy az elsőfokú bíróság arra helytállóan hivatkozott az ítéletében, hogy a bírói gyakorlat azokat a szerződéseket minősíti nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek, amelyeket a jogszabály ugyan nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, az érte felajánlott ellenszolgáltatás, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti. Állította, hogy éppen ezen körülményekre vonatkozóan terjesztette elő a bizonyítási indítványait, amelyeket az elsőfokú bíróság jogszabálysértően mellőzött.

[29] Véleménye szerint a Szerződés tényleges célja az volt, hogy azzal ő olyan helyzetbe kerüljön, hogy a tulajdonát képező ingatlanokat ne tudja értékesíteni, ezáltal a működése lehetetlenné váljon. Állítása szerint erre vonatkozóan tudott volna nyilatkozni Jné K.J., valamint dr. H.L., akiknek meghallgatását azonban az elsőfokú bíróság mellőzte.

[30] A vállalt kötelezettség jellegét illetően előadta, hogy L.M. a Szerződésben olyan összeg tekintetében tett tartozáselismerő nyilatkozatot, amellyel ő sohasem tartozott az alperesnek és amely követelésének a tényleges fennállását az alperes sem a felszámolási eljárásban, sem a jelen eljárásban nem igazolta. Márpedig a jóerkölcsbe ütközés körében értékelendő az a körülmény, ha az ügyvezető olyan összegre vonatkozóan tesz elismerést, illetve ad biztosítékot, amely összeggel az általa vezetett gazdasági társaság nem tartozik.

[31] Előadta továbbá, hogy az ügyvezetőnek az általa vezetett gazdasági társaság érdekében kell ellátni a feladatait. A jelen esetben azonban a Szerződés aláírása nem a felperes érdekeit szolgálta, az a felperesre nézve semmilyen előnyt nem tartalmazott, csak hátrányt.

[32] Állította továbbá, hogy a Szerződés megkötéséért L.M. ellenértéket kapott, ez az ellenérték pedig az üzletrésze garantált összegben történő megvásárlása volt, vagy J.D., vagy Jné K.J. részéről. Utalt arra is, hogy amennyiben Jné K.J. nem él az elővásárlási jogával, L.M. üzletrészt J.D. szerezte volna meg és ebben az esetben Jné az 50%-os tulajdonrészével L.M.-t sem tudta volna leváltani az ügyvezetői tisztségéből.

[33] Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság az ítélete [41] bekezdésének utolsó mondatában azt állapította meg tényállásként, hogy L.M. először a Szerződést kötötte meg és utána értékesítette az üzletrészt az alperes ügyvezetőjének. Ebből viszont az is következik, hogy iratellenes az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, amely szerint az üzletrész átruházási szerződés 7.1. pontja valós adatokat tartalmazott az ingatlanok tehermentességére vonatkozóan. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság Jné K.J. terhére róta azt, hogy 2019. március 1-jétől nem élt az iratbetekintési jogával, mivel az iratokból megállapíthatóan

ebben az időszakban a daganatos beteg férjét ápolta, így nem volt elvárható tőle, hogy a felperes iratait tanulmányozza.

[34] A tartozáselismerés alapjául szolgáló kölcsönszerződésekkel kapcsolatosan a felperes az elsőfokú eljárásban annyit adott elő, hogy azok álláspontja szerint hamisak, illetve, hogy az azokban foglalt összegekkel nem tartozott az alperesnek. Ugyanakkor a felperes többször előadta, hogy álláspontja szerint ezen kölcsönszerződések nem képezik a jelen eljárás tárgyát. A felperes nem a kölcsönszerződések összecszerűségét kérte vizsgálni, hanem a Szerződésben szereplő 121 867 000 forintos összeggel kapcsolatosan hivatkozott bizonyítási szükséghelyzetre, tekintettel arra, hogy a felperesnél ezen összegre vonatkozóan bizonylatok nem állnak rendelkezésre.

[35] Állította, hogy a jóerkölcsbe ütközés tekintetében relevanciája van annak, hogy L.M. a Szerződésben olyan összeget ismert-e el, amivel ő soha nem tartozott. Ez tehát olyan kérdés, amelyre az elsőfokú bíróságnak a jóerkölcsbe ütközés vizsgálata körében bizonyítást kellett volna lefolytatnia. Ezzel összefüggésben ismételtén utalt arra, hogy Jné K.J.-t és dr. H.L.-t nem a peres felek között felmerülő szubjektív körülményekre, hanem a jó erkölcsbe ütközéssel kapcsolatos releváns ténykérdésekre kérte tanúként meghallgatni.

[36] A másodlagos fellebbezési kérelme indokaként a felperes előadta, hogy a jelen per tárgya egy tartozáselismerő okirat, amelyben 121 867 000 forint összegű tartozást ismert el L.M. és ugyanezen összegre vonatkozóan járult hozzá jelzálogjog bejegyzéséhez. Álláspontja szerint ez nem két különálló szerződés, hanem egy főkötelem és az azt biztosító járulékos mellékkötelem vonatkozásában megkötött egyetlen szerződés. Erre tekintettel pedig az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy az adott esetben a per tárgyának értéke 243 734 000 forint volt.

[37] Az alperes részére ügyvédi munkadíj címén megítélt perköltséggel összefüggésben előadta, hogy az eljárás kezdetén az alperes csatolt az iratokhoz egy 30 000 forint/óra munkadíjról szóló megbízási szerződést közte és a jogi képviselője között, amelyet a rendelkezésre állt adatok szerint utóbb nem módosítottak. Ebből pedig az következik, hogy az adott esetben az alperes jogi képviselője az alperes képviseletét bizonyítottan 30 000 forint/óra költséggel látta el, amelyre tekintettel az elsőfokú bíróság ennél magasabb összeget az alperes részére ügyvédi munkadíj címén nem állapíthatott meg, figyelemmel arra, hogy a perköltség nem a peres fél haszna, vagyis a tényleges költségtől az magasabb összegű nem lehet.

[38] Mindezekre tekintettel állította, hogy az adott esetben az elsőfokú bíróságnak a felperes részére ügyvédi munkadíj címén járó perköltség összegét a csatolt megbízási szerződés alapján kellett volna megállapítania.

[39] Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított 2 400 000 forint perköltség az Ükr. 3. §-a alapján is rendkívül eltúlzottnak minősül, figyelemmel arra, hogy az alperes jogi képviselője összesen két tárgyaláson, kevesebb mint összesen 3 óra időtartamban látott el jogi képviseletet, emellett pedig összesen 19,5 oldalnyi beadványt készített, ami 10 óra időráfordítást figyelembe véve 240 000 forintos óradíjnak felel meg, így nyilvánvalóan eltúlzott.

[40] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltség fizetésére kötelezését kérte.

[41] Az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában előadta, hogy helytálló az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, amely szerint lényegi különbség van aközött, hogy az alperes ügyvezetője magánszemélyként vagy jogi személy képviselőjében eljárva jegyez egy okiratot.

[42] Fenntartotta, hogy a tartozáselismerés nem hoz létre új kötelmet, mindössze a bizonyítási terhet fordítja meg, amiből az is következik, hogy a felperes által hivatkozott kölcsönszerződések nem az adós által aláírt tartozáselismerő nyilatkozat aláírásával jöttek létre.

[43] A Szerződés megkötésének az volt a célja, hogy az alperes a felperessel szemben fennálló követelésének kielégítésére megfelelő biztosítékot kapjon, az tehát nem a felperes ellehetetlenítésére irányult. Ezzel összefüggésben utalt arra is, hogy a jelzálogjogok bejegyzése nem képezte akadályát az ingatlanok értékesítésének.

[44] A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben előadta, hogy a Szerződés aláírása távolról sem volt egyoldalúan hátrányos a felperesre nézve, tekintettel arra, hogy azzal a felperes további két hónap fizetési haladékot kapott a tartozása rendezésre. Ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy amennyiben a Szerződés megkötése valóban hátrányosan érintette a felperest, akkor nem érthető, hogy Jné K.J. miért vásárolta meg a felperes további 50%-nyi üzlet részét.

[45] A perköltség összegét sérelmező fellebbezéssel összefüggésben fenntartotta, hogy a peres felet megilleti az a jog, hogy maga határozzon a per során felmerült költségei érvényesítésének mikéntjéről, továbbá, hogy a perköltség nem azonos az ügyvédi költséggel. Ebből következően pedig annak sem lenne akadály, hogy a fél az első- és másodfokú eljárásban eltérő alapokra helyezkedjen a perköltség tekintetében.

[46] Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség a pertárgy értékéhez igazodik, ezáltal az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltségre vonatkozó része az összecszerűség tekintetében is jogszerű.

[47] A fellebbezés nem alapos.

[48] Az ítéltábla megállapítása szerint az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges kereseti kérelmét az általa helyesen felhívott jogszabályok helytálló értelmezése és alkalmazása alapján, érdemben helyesen utasította el. Az ítélet ezen részét illetően az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésének indokaival is teljes mértékben egyetértett, azok megismétlését szükségtelennek tartotta, ezért csupán a fellebbezésben előadottakra tekintettel mutat rá a következőkre:

[49] Téves a felperesnek az az állítása, hogy a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés alkalmazása során nincs jelentősége annak, hogy valaki a saját nevében, vagy az általa képviselt jogi személy nevében köt szerződést, vagy tesz jognyilatkozatot.

[50] A Ptk. 6:11. §-ának (1) bekezdése szerint a képviselő által megtett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja és kötelezi. A Ptk. 3:1. §-ának (1)-(5) bekezdéseiben foglaltakból következően az sem lehet vitás, hogy a jogi személy a tagjaitól elkülönült, önálló jogképességgel rendelkező jogalany és mint ilyen, nem azonosítható sem a tagjával (tagjaival), sem az őt képviselő személlyel vagy szervezettel.

[51] Az adott esetben – nem vitásan – a Szerződést J.D. nem a saját nevében, hanem az alperes törvényes képviselőjeként eljárva, az alperes nevében kötötte meg. Az így megkötött Szerződésre pedig – az előzőekből következően – a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezést nem lehetett alkalmazni. Ez a tény pedig már szükségtelenné tette annak vizsgálatát, hogy a Ptk. 3:188. §-ának (2) bekezdésében előírt taggyűlési jóváhagyás hiánya

esetén a bíróságnak milyen jogkövetkezményt kellene (kellett volna) alkalmaznia. Emiatt a felperes ezzel kapcsolatos fellebbezési érvelésének a vizsgálatát az ítéltábla szükségtelennek tartotta.

[52] Az ítéltábla megállapítása szerint a felperes másodlagos kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság ugyancsak érdemben helyesen utasította el, az elutasítás indokaival azonban az ítéltábla csak részben értett egyet.

[53] A jelen per tárgyát – amit a felperes a fellebbezésében is megerősített – kizárólag a Szerződés képezte, a tartozáselismerés alapjául szolgáló kölcsönszerződések azonban nem (fellebbezés 10. oldal 3.-4. bekezdés). Erre tekintettel pedig a felperesnek a kölcsönszerződések „hamisságára” vonatkozó hivatkozásának megalapozottságát az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta, mivel ez a hivatkozása – a nyilatkozat tartalma szerint – a kölcsönszerződések érvényességének, vagy létre nem jöttének a vizsgálatát jelentette volna, amire a bíróságnak erre irányuló határozott kereseti kérelem hiányában valóban nem volt lehetősége.

[54] Nem értett egyet azonban az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a felperes másodlagos kereseti kérelmének elbírálása során annak vizsgálatára sem kerülhetett sor, hogy a tartozáselismerés valós összegre vonatkozott-e. Az ítéltábla álláspontja szerint ugyanis annak eldöntése során, hogy a tartozáselismerő nyilatkozat jóerkölcsbe ütközik-e, jelentősége van annak, hogy az elismert tartozás ténylegesen fennáll-e, illetve, hogy olyan összegben áll-e fenn, mint amilyenre az elismerés vonatkozik. Egy valós összegű, fennálló tartozás elismerése és annak biztosítékeként jelzálogjog alapítása ugyanis nem ellentétes a társadalom általános értékrendjével, az elfogadott erkölcsi normákkal vagy szokásokkal, mégpedig attól függetlenül, hogy a nyilatkozat megtételét milyen konkrét okok váltották ki. Emiatt a felperesnek a tartozáselismerésre, illetve a jelzálogjog alapítására vonatkozó nyilatkozatok megtételét előidéző konkrét okokra (L.M. „megvétele”, illetve vagyoni előnyben részesítése) vonatkozó hivatkozásainak és az ezekkel kapcsolatos bizonyítási indítványainak csak akkor lett volna relevanciája a perben, ha a tartozáselismerésre, illetve a biztosíték nyújtására bizonyítottan egy nem létező vagy jelentősen alacsonyabb összegben fennálló követelésre tekintettel került sor. Egy nem létező vagy az elismerésben foglaltaktól jelentősen eltérő összegben fennálló tartozásnak az elismerése ugyanis – az elismerés konkrét körülményeitől függően – már valóban sértheti az általánosan elfogadott társadalmi értékrendet.

[55] Az adott esetben a felperes a tartozás tényét nem, csupán annakösszegezését vitatta (65 000 000 forint összegben a tartozás fennállását a felperes maga is elismerte). Annak következtében pedig, hogy az előzőekben kifejtettek szerint az összegezésnek a jóerkölcsbe ütközés vizsgálata során is jelentőséget kellett tulajdonítani, önmagában az a körülmény, hogy a kölcsönszerződésekkel összefüggésben a felperes kereseti kérelmet nem terjesztett elő, nem képezte (volna) akadályát az összegezéssel kapcsolatban előterjesztett bizonyítási indítványai teljesítésének. Ezért az elsőfokú bíróság erre tévesen hivatkozott a felperes – ebben a körben előterjesztett – bizonyítási indítványai elutasításának az indokaként. Az ítéltábla megállapítása szerint azonban a felperes részéről az összegezés körében előterjesztett bizonyítási indítványok azok teljesítése esetén sem lettek volna alkalmasak annak bizonyítására, hogy a Szerződésben hivatkozott tartozás az elismertnél jóval alacsonyabb összegben állt csak fenn, amelyre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási indítványok elutasítására vonatkozó döntése érdemben helyes volt.

[56] Ezzel összefüggésben az ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a felperes tévesen hivatkozott bizonyítási szükséghelyzetre. Önmagában az a körülmény ugyanis, hogy a felperes – állítása szerint – nem rendelkezik olyan okiratokkal, amelyek a kölcsönök nyújtását

igazolnák „A polgári perrendtartásról” szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. §-ának (2) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése szerint nem jelent bizonyítási szükséghelyzetet, és ez a körülmény – ahogyan az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította – nem annullálhatja a Ptk. 6:26. §-ában előírt, a bizonyítási terhet megfordító anyagi jogi szabályt.

[57] Mindemellett arra tekintettel, hogy a kölcsönszerződés nem írásbeli alakhoz kötött szerződéstípus, önmagában az alapján, hogy a kölcsönökről vagy azok egy részéről okirat nem áll rendelkezésre, a tartozáselismerésben megjelölt összeg téves vagy valótlan voltát megalapozottan, egyébként sem lehetett volna megállapítani. Ugyanez a megállapítás igaz a kölcsönszerződést megkötő felek könyvelési anyagaira is, mivel önmagában abból, hogy a kölcsönök a felek könyveléseiben nem, vagy nem azonos módon (összegben) kerültek kimutatásra, szintén nem lehetne megalapozottan megállapítani, hogy a tartozáselismerés nem valós összegre vonatkozott. Különösen igaz ez a megállapítás az egymással rokoni kapcsolatban álló személyek által alapított és irányított cégek esetében.

[58] Mindezekből pedig az következik, hogy az elsőfokú bíróság egyrészt nem követett el eljárási szabálysértést azzal, hogy mellőzte a felperes részéről előterjesztett bizonyítási indítványok teljesítését, másrészt a felperes másodlagos kereseti kérelmét érdemben helyesen utasította el.

[59] Nem találta megalapozottnak az ítéltábla a felperes másodlagos, a perköltség összegének leszállítására irányuló fellebbezési kérelmét sem. Ezzel összefüggésben az ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy téves a felperesnek az a fellebbezési állítása, amely szerint a jelen esetben a per tárgyának értéke 121 867 000 forint volt. A per tárgyát képező Szerződésben rögzített tartozáselismerő nyilatkozat és jelzálogjogot alapító szerződés ugyanis két önálló tartalommal és jogkövetkezménnyel járó jogi aktusnak minősült, ezért – figyelemmel a Pp. 21. §-ának (5) bekezdésében, valamint „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 40. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra – a teljes Szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett kereset elbírálása során a per tárgyának értékét a két igény együttes értéke alapján kellett megállapítani.

[60] Az ügyvédi munkadíj címén felmerült perköltség felszámítását illetően az ítéltábla ugyancsak egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a Pp. 81. §-ában foglaltakból következően a fél a perköltség felszámítására vonatkozó nyilatkozatát az eljárás során – a tárgyalás bekezdéséig, ennek hiányában pedig az eljárást befejező határozat meghozataláig – módosíthatja, vagy megváltoztathatja, ezért a jelen perben sem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az alperes az általa korábban csatolt megbízási szerződés helyett az Ükr. 3. §-a alapján kérje a részére ügyvédi munkadíj címén járó perköltség megállapítását. Ezzel összefüggésben az ítéltábla rámutat arra is, hogy az iratokhoz csatolt megbízási szerződés 5. pontjában foglaltak szerint az ott megjelölt 30 000 forintos óradíj az irattanulmányozásra vonatkozott, aminek indokát az alperes jogi képviselője a másodfokú tárgyaláson abban jelölte meg, hogy a megbízási szerződés aláírásakor „nem körvonalazódott”, hogy elfogja-e látni teljes egészében a képviseletet vagy sem. Előadta továbbá, hogy a megbízási szerződés alapján számlát az alperes felé nem állított ki, figyelemmel arra, hogy utóbb a felek a megbízási szerződést „félre tették” és az alperes az Ükr. rendelkezéseire utalással számította fel az ügyvédi munkadíjból származó perköltségét.

[61] Az ítéltábla megállapítsa szerint az elsőfokú bíróság részéről az Ükr. alkalmazásával megállapított 2 400 000 forint ügyvédi munkadíj sem volt eltúlzottnak tekinthető, figyelemmel arra, hogy a 243 734 000 forint összegű pertárgy érték alapulvétele mellett az

Ükr. 3. §-ának (2) bekezdése alapján megállapítható ügyvédi munkadíj 4 637 340 forint lett volna, tehát az elsőfokú bíróság a jogszabály alapján megállapítható munkadíj összegét az Ükr. 3. §-ának (6) bekezdése alapján – a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenység mértékére hivatkozással – közel 50%-kal mérsékelte. Az így megállapított ügyvédi munkadíj további mérséklését pedig az ítéltábla sem látta indokoltnak.

[62] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján – az indokolásának a jelen határozatban foglaltak szerinti részbeni módosításával – helybenhagyta.

[63] Mivel a fellebbezés eredménytelen maradt, a felperes részéről előlegezett, a jogi képviselője ügyvédi munkadíjából származó, saját másodfokú perköltsége a Pp. 83. §-ának (5) bekezdése alapján az alperes terhén marad.

[64] A Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes köteles továbbá megtéríteni az alperesnek az általa az Ükr. rendelkezéseire utalással felszámított, a jogi képviselője ügyvédi munkadíjából származó másodfokú perköltségét, amelynek összegét az ítéltábla az Ükr. 3. §-a (2) bekezdésének c) pontja, valamint az (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak alapján – a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység mértékére tekintettel – 600 000 forintban határozta meg.

[65] A Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes köteles továbbá megtéríteni az államnak, az Itv. 62. §-a (1) bekezdésének i) pontja alapján járó költségkedvezménye folytán előzetesen meg nem fizetett 2 500 000 forint fellebbezési eljárási illetéket, amelyről az ítéltábla „A polgári és a közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetéséről” szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése szerint határozott.

Debrecen, 2022. április 19.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs Lajos s.k. előadó bíró,
Szilágyiné dr. Karsai Andrea s.k. bíró